

การพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์กับก้าวร้าว : เหตุสำคัญของวิกฤตเศรษฐกิจไทย

ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์

"มหัศจรรย์ทางเศรษฐกิจ (Asian Miracle)" เคยเป็นสมญานามที่ประเทศไทยได้รับในอดีต เนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ซึ่งทำให้ประเทศไทยถูกยกให้เป็นแบบอย่างในการพัฒนาของประเทศที่กำลังพัฒนา รายได้เฉลี่ยของประชากรในประเทศสูงขึ้นทำให้ประชากรมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีการคาดการณ์ว่าหากอัตราการเจริญเติบโตยังคงต่อเนื่องอยู่ในระดับดังกล่าว เศรษฐกิจไทยอาจจะมีอัตราการเจริญเติบโตเป็นอันดับต้นๆ ของโลกเลยทีเดียว

แต่ภายในเวลาเพียงปีเดียวความรุ่งโรจน์ทางเศรษฐกิจกลับพลิกผันจากหน้ามือเป็นหลังมือกลายเป็นวิกฤตการณ์ที่รุนแรง ส่งผลให้เกิดวิกฤตการณ์ในระดับภูมิภาค และผลกระทบยังลุกลามไปยังประเทศที่อยู่นอกภูมิภาคเอเชียด้วย ผลจากวิกฤตการณ์ทำให้ธุรกิจจำนวนมากต้องปิดตัวลง อัตราการว่างงานเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงต้น ประชาชนจำนวนมากต้องประสบกับความยากลำบาก ทั้งนี้การอ่อนตัวลงของค่าเงินบาทและการหดตัวอย่าง

รุนแรงของเศรษฐกิจไทย ทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ(Gross Domestic Product) ลดลงจนเกือบมีมูลค่าเท่ากับ 10 ปีที่ผ่านมา

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ : รากปัญหาของวิกฤต (Defective Human Resource Development: A Major Cause of Thai Economic Crisis)

ประเด็นวิกฤตการณ์เศรษฐกิจที่เริ่มต้นจากประเทศไทยได้ถูกนำมาถกเถียงอย่างกว้างขวางในแวดวงวิชาการระดับนานาชาติ การวิเคราะห์ถึงสาเหตุของวิกฤตการณ์ถูกเผยแพร่ในแง่มุมต่าง ๆ อาทิ ความไม่พร้อมของการเปิดเสรีทางการเงิน การกู้เงินจากต่างประเทศมาลงทุนในกิจการที่ไม่ก่อให้เกิดผลผลิต ความอ่อนแอของระบบสถาบันการเงิน ความไม่โปร่งใสในการให้เงินกู้ของสถาบันการเงิน ความบกพร่องของระบบการกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงินของธนาคารกลาง การขาดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตในประเทศ ฯลฯ

สาเหตุของปัญหาข้างต้นล้วนเป็นประเด็นที่ถูกต้องทั้งสิ้นและควรจะมีการแก้ไข

* ผู้อำนวยการสถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา : Ph.D (เศรษฐศาสตร์), มหาวิทยาลัยมอแนซ ออสเตรเลีย

อย่างครบถ้วน แต่การแก้วิกฤตการณ์ต้องลงลึก ไปถึงรากของปัญหาอย่างแท้จริงด้วย เพื่อที่จะนำไปสู่ทางออกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต โดยรากปัญหาที่จะต้องถูกแก้ไขอย่างสุดรากถอนโคนก็คือ “ความบกพร่องในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์” ซึ่งในบทความนี้ไม่ได้มีความหมายเพียงปัญหาในระบบการศึกษาหรือการฝึกอบรมแรงงานเท่านั้นแต่กินความหมายกว้างขวางกว่านั้น โดยจะยกเฉพาะประเด็นสำคัญ ๆ ของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นรากปัญหาของวิกฤตเศรษฐกิจ ได้แก่

รากปัญหาในระบบการศึกษา

การศึกษาขั้นพื้นฐานเน้นปริมาณแต่ขาดคุณภาพ

แม้ว่าประเทศไทยจะสามารถพัฒนาระบบการศึกษาจนทำให้ประชาชนในประเทศเกือบทั้งหมดมีการศึกษาในชั้นประถมศึกษา ซึ่งมีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ แต่สัดส่วนแรงงานที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปกลับมีอยู่เพียงร้อยละ 21 เท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้นคุณภาพของผลผลิตทางการศึกษาขั้นพื้นฐานยังต่ำมาก เนื่องจากกระบวนการเรียนการสอนเป็นแบบท่องจำ นักเรียนไม่ได้ถูกฝึกให้คิดเป็น และผู้ที่ศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ได้มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานและการดำเนินชีวิตอย่างเพียงพอ เช่น ขาดความสามารถในการทำงานร่วมกัน ขาดทักษะการสื่อสารและการแก้ไขปัญหา เป็นต้น สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งคือการที่ครูไม่ใช่คนเก่งที่สุดของสังคมทำให้ไม่สามารถถ่ายทอด

ทอดความคิดและทักษะให้แก่นักเรียนได้ ด้วยเหตุนี้แรงงานส่วนใหญ่ที่มีอยู่ในประเทศจึงมีขีดความสามารถต่ำ และการยกระดับขึ้นไปสู่แรงงานที่มีฝีมือสูงขึ้นเป็นไปได้ยาก สภาพดังกล่าวทำให้ระบบเศรษฐกิจประสบความยากลำบากในการพัฒนาไปสู่การใช้เทคโนโลยีขั้นสูงขึ้นได้ เพราะขาดแคลนแรงงานที่จะรองรับ

อาชีวศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

ผลผลิตจากการศึกษาระดับอาชีวศึกษามีคุณภาพไม่ตรงความต้องการของตลาดแรงงาน นักศึกษาขาดทักษะที่จำเป็นหลายด้าน โดยเฉพาะทักษะการเขียน ทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศ หรือแม้แต่ทักษะในด้านวิชาชีพก็ตาม ซึ่งสาเหตุเนื่องมาจากความไม่เข้าใจในหลักการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ การขาดการเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษากับหน่วยธุรกิจและอุตสาหกรรม การขาดแคลนบุคลากรผู้สอนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ การขาดแคลนเครื่องมือและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย และการขาดการสร้างมาตรฐานการศึกษา ผลผลิตจากอาชีวศึกษาจึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการของภาคธุรกิจได้ ภาคธุรกิจจึงต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมบุคลากรที่เข้าทำงานใหม่เพิ่มขึ้น ทำให้ต้นทุนการดำเนินงานเพิ่มสูงขึ้นและส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ

อุดมศึกษาไม่เพียงพอในสาขาที่จำเป็น

ผู้มีโอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในปี 1997 มีเพียงร้อยละ 16.4 ของ

ประชากรวัยเรียน ซึ่งต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเกาหลีใต้ซึ่งมีสัดส่วนกว่าร้อยละ 50 ญี่ปุ่นร้อยละ 40 และสิงคโปร์ร้อยละ 35 ยิ่งไปกว่านั้นจำนวนของผู้ที่ศึกษาด้านศิลปศาสตร์หรือสังคมศาสตร์ยังมากกว่าด้านวิทยาศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์ประยุกต์โดยคิดเป็นสัดส่วนถึง 78 ต่อ 22 ส่งผลทำให้ประเทศไทยขาดแคลนบุคลากรทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นจำนวนมาก โดยประมาณว่าประเทศไทยมีนักวิทยาศาสตร์และวิศวกรเพียง 261 คนต่อประชากร 1 ล้านคน ในขณะที่เกาหลีใต้และสิงคโปร์มีมากกว่า 2,500 และจีนมีอยู่ถึง 350 คนต่อประชากร 1 ล้านคน ซึ่งการขาดแคลนบุคลากรเช่นนี้นับเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรม

รากปัญหาในระบบแรงงาน

การฝึกอบรมแรงงานไม่ได้รับความสำคัญ

บริษัทและสถานประกอบการในประเทศไทยส่วนใหญ่จะละเลยและไม่เห็นความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร การฝึกอบรมพนักงานจะทำงานอย่างเป็นระบบเฉพาะในธุรกิจขนาดใหญ่เท่านั้น ในขณะที่สถานประกอบการขนาดเล็กและขนาดกลางไม่ได้มีการจัดการฝึกอบรมมากเพียงพอ หรือแทบไม่มีการฝึกอบรมบุคลากรของตนเองเลย ทั้งนี้เนื่องจากต้นทุนที่ใช้สำหรับการฝึกอบรมค่อนข้างสูงในขณะที่ไม่สามารถให้ผลประโยชน์ตอบแทนในระยะสั้น ทำให้กิจการขนาดกลางและขนาดเล็กไม่มีกำลัง

เพียงพอที่จะดำเนินการดังกล่าวได้ ดังนั้นเมื่อบุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลทำให้ผลผลิตของแรงงานต่ำและทำให้ผลผลิตโดยรวมต่ำลงด้วย นอกจากนี้การขาดการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานทำให้ผลผลิตไม่มีการพัฒนาทางด้านรูปแบบและคุณภาพ ส่งผลทำให้สินค้าไม่ได้มูลค่าเพิ่มมากนัก ด้วยเหตุนี้ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจในประเทศไทยจึงด้อยลงเรื่อย ๆ

ค่าตอบแทนแรงงานในสาขาที่ขาดแคลนไม่สอดคล้องกับผลผลิตภาพ

ความขาดแคลนบุคลากรในบางสาขาทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายของแรงงานและบุคลากรในระบบเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบกลายเป็นปัญหาประสิทธิภาพการจัดสรรบุคลากรในภาพรวม และการเคลื่อนไหวของค่าตอบแทนของสาขาอาชีพที่ขาดแคลนตามกลไกราคาส่งผลต่อต้นทุนการผลิตและการดำเนินงานของธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับประสิทธิภาพที่แท้จริงของบุคลากร ในขณะที่บุคลากรที่อยู่ในสาขาที่ขาดแคลนไม่มีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองเนื่องจากไม่มีคู่แข่งมากนัก

นอกจากนั้น ผู้สำเร็จการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และวิศวกรรมศาสตร์จำนวนมากย้ายไปทำงานด้านการเงิน ขายประกัน การตลาด อสังหาริมทรัพย์ ฯลฯ ในช่วงเวลาที่เศรษฐกิจเฟื่องฟูเนื่องจากได้ผลตอบแทนสูงกว่า ทำให้ผลผลิตจากการศึกษาสูญเปล่าไปเป็นจำนวนมากศาลเนื่องจากบุคลากรทำงานไม่ตรงสาขาที่สำเร็จการศึกษามา นอกจากนั้นยังทำให้ขาดแคลนบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์

เทคโนโลยี และวิศวกรรมศาสตร์มีรุนแรงมากขึ้นไปอีก ซึ่งการขาดแคลนดังกล่าวทำให้ค่าตอบแทนของบุคลากรในสาขาดังกล่าวยิ่งปรับตัวสูงขึ้น จนทำให้สถานประกอบการมีต้นทุนในการจ้างบุคลากรเหล่านี้สูงกว่าประสิทธิภาพและผลิตภาพมาก

ในช่วงเวลาที่เศรษฐกิจไทยขยายตัวอย่างรวดเร็วเนื่องจากการใช้ความได้เปรียบจากค่าแรงงานราคาถูก แรงงานภาคการเกษตรที่มีค่าแรงราคาถูกกว่าไม่สามารถเคลื่อนย้ายมาสู่ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากข้อมูลเกี่ยวกับแรงงานไม่ตีประกอกับการที่แรงงานบางส่วนไม่ต้องการย้ายมาทำงานในภาคอุตสาหกรรมแม้จะได้ผลตอบแทนสูงกว่าก็ตาม ทำให้การเคลื่อนย้ายแรงงานไม่เป็นไปตามกลไกตลาด ส่งผลให้ภาคการผลิตอุตสาหกรรมในเมืองขาดแคลนแรงงาน ต้นทุนแรงงานจึงมีราคาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่การพัฒนาผลิตภาพของแรงงานถูกละเลย ค่าแรงจึงเพิ่มขึ้นเร็วกว่าผลิตภาพของแรงงาน และทำให้ความได้เปรียบด้านต้นทุนแรงงานลดลงเรื่อยๆ

ระบบแรงงานของรัฐบาลแรงจูงใจในการพัฒนาผลิตภาพบุคลากร

การจ้างงานในระบบราชการเป็นระบบที่ไม่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการพัฒนาผลิตภาพของบุคลากร เนื่องจากผลตอบแทนของการทำงานต่ำกว่าค่าจ้างของภาคเอกชนมาก ส่งผลทำให้เกิดปรากฏการณ์สมองไหลของบุคลากรที่มีความสามารถไปสู่ภาคเอกชน ระบบการให้ความดีความชอบที่ไม่ได้วัดตามผลงานทำให้

บุคลากรไม่มีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง และบุคลากรที่ไม่มีประสิทธิภาพก็ยังสามารถฝังตัวอยู่ในระบบราชการได้ นอกจากนี้โครงสร้างและกฎระเบียบของราชการ การรวบอำนาจการตัดสินใจสู่ส่วนกลางและอยู่ที่ผู้บริหารระดับสูง ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีบทบาทหน้าที่เพียงแค่การเชื่อฟังทำตามคำสั่งมากกว่าการฝึกทักษะการคิดพิจารณา ด้วยเหตุที่ข้าราชการซึ่งมีความรู้ความสามารถด้อยกว่าบุคลากรในภาคเอกชนจึงกลายเป็นตัวถ่วงการพัฒนาของธุรกิจและเศรษฐกิจในภาพรวม

รากปัญหาในระบบการวิจัยและพัฒนา

ตลอดระยะเวลาของการพัฒนาประเทศ ประเทศไทยไม่ได้ให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนา เนื่องจากความสามารถในการแข่งขันตั้งอยู่บนข้อได้เปรียบทางด้านแรงงานราคาถูกและทรัพยากรที่มีอย่างอุดมสมบูรณ์ ทำให้ในอดีตไม่มีแรงผลักดันที่ทำให้ไทยต้องพัฒนาการวิจัยและพัฒนา ประกอบกับการซื้อเครื่องจักรหรือเทคโนโลยีจากต่างประเทศ รวมทั้งการลอกเลียนเทคโนโลยีของต่างประเทศก็มีต้นทุนที่ถูกกว่าและง่ายกว่าการพยายามพัฒนาเทคโนโลยีของตนเอง ซึ่งต้องใช้ต้นทุนที่สูงมากแต่ให้ผลตอบแทนต่ำ ดังนั้นธุรกิจขนาดกลางและเล็กในประเทศไทยจึงแทบไม่มีการวิจัยและพัฒนาในองค์กรเลย ในขณะที่ธุรกิจใหญ่ในประเทศก็ยิ่งขาดศักยภาพในการวิจัยและพัฒนาเนื่องจากขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถในการวิจัยและพัฒนาเพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์

การลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาในประเทศไทยมีสัดส่วนน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน การวิจัยและพัฒนาในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นการลงทุนของรัฐ ในขณะที่การวิจัยและพัฒนาของเอกชนมีสัดส่วนที่ต่ำ โดยเฉพาะงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีสัดส่วนที่ต่ำมาก แต่ถึงกระนั้นงานวิจัยที่เกิดขึ้นก็ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ในเชิงพาณิชย์ เนื่องจากขาดการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ สถาบันการศึกษาและภาคเอกชนในการทำวิจัยและพัฒนาาร่วมกัน ดังนั้นภาคการผลิตของไทยส่วนใหญ่จึงเป็นเพียงการนำเข้าวัตถุดิบและสินค้าทุนจากต่างประเทศมาประกอบเป็นสินค้าเพื่อส่งออก โดยที่ประเทศไทยได้ส่วนต่างของกำไรเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

การที่ภาครัฐและเอกชนไม่ให้ความสนใจในการวิจัยและพัฒนาเป็นเหตุให้ทรัพยากรบุคคลที่เกี่ยวข้องไม่ได้รับการพัฒนาในด้านความรู้ ความคิด และสติปัญญา รวมทั้งทำให้มีความต้องการนักวิจัยอาชีพค่อนข้างน้อย อันส่งผลให้ค่าตอบแทนของงานวิจัยและพัฒนาไม่สูงมากนัก ประเทศไทยจึงมีนักวิจัยในสัดส่วนเพียง 2 คนต่อประชากร 10,000 คน ในขณะที่ประเทศอุตสาหกรรมใหม่มีนักวิจัยสูงถึง 30-50 คนต่อประชากร 10,000 คน นอกจากนี้อาจารย์ในมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจึงละเลยบทบาทในการทำวิจัย ทำให้อาจารย์มหาวิทยาลัยขาดการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ โดยเฉพาะความรู้ที่ประยุกต์อย่างเหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นของ

ไทย อันเห็นเหตุให้นักศึกษาไม่ได้รับความรู้ที่ทันพรมแดนความรู้อย่างแท้จริง

รากปัญหาในระบบวัฒนธรรม

ในหนังสือ "กระบวนทัศน์วัฒนธรรม" ได้มีการวิเคราะห์ถึงรากวัฒนธรรมในสังคมไทยที่เป็นสาเหตุของวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน เช่น "วัฒนธรรมรวบทางลัด" ปรากฏให้เห็นเช่นการที่ประชาชนทุกระดับของสังคมไทยชอบเล่นหวย เล่นการพนัน เช่นเดียวกับการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ที่ถูกใช้ให้เป็นการเก็งกำไรเพื่อหวังรวยเร็วจนทำให้เศรษฐกิจของชาติล่มจม "วัฒนธรรมใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย" คนไทยมีนิสัยฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย นิยมเที่ยวเมืองนอก ใช้ของนอก ใช้จ่ายเกินตัว ทำให้ประเทศชาติขาดดุลทางการค้าและเกิดการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้ถูกโจมตีค่าเงินบาทในที่สุด "วัฒนธรรมอุปถัมภ์" การให้สินเชื่อกองสถาบันการเงินกับพวกพ้องของผู้บริหารหรือนักการเมือง โดยไม่มีหลักประกันเงินกู้ที่เพียงพอ ส่งผลให้เกิดปัญหาหนี้เสียและลูกกลามกลายเป็นวิกฤตสถาบันการเงิน "วัฒนธรรมอนาถนิยม" การให้คุณค่าของเงินสูงมากจนยอมแลกกับการทำสิ่งที่ผิด โดยเฉพาะการคอร์รัปชันของนักการเมืองและข้าราชการ และการละเมิดลิขสิทธิ์ทางปัญญา เป็นต้น

สภาพสังคมยังหล่อหลอมให้คนไทยมีลักษณะชีวิตบางประการที่ส่งผลเสียต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ เช่น รักสนุก รักสบาย ไม่ชอบทำงานหนัก ไม่รักการเรียนรู้ ขาดความ

ชยัน ไม่ตรงต่อเวลา ขาดวินัย ขาดความรับผิดชอบ การไม่กล้าแสดงความเห็น ขาดความมุ่งมั่น ขาดวิสัยทัศน์ ขาดความสามารถในการทำงานเป็นทีม การไม่ทำดีเลิศ เป็นต้น ประเด็นต่างๆ เหล่านี้เป็นรากแก้วของปัญหาทั้งหมดที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ซึ่งหากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง เศรษฐกิจไทยจะไม่สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้สูงขึ้นได้ และมีความเป็นไปได้ที่วิกฤตการณ์จะหวนกลับมาอีกครั้งในอนาคต

ปฏิรูปครบวงจร : ทางออกที่ยั่งยืน

(Full Cycle Reform: Sustainable Wayout)

ความอ่อนแอทั้งด้านความรู้ความสามารถและด้านลักษณะชีวิตของคนในประเทศส่งผลให้การพัฒนาประเทศด้านต่างๆ ล้าหลังและนับวันจะยิ่งไม่สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ได้ ฉะนั้นสิ่งสำคัญที่ประเทศไทยต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนในเวลานี้ก็คือ การหาแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพและพัฒนาได้อย่างยั่งยืน ซึ่งแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะประสบความสำเร็จได้ จำเป็นต้องมีการปฏิรูปด้านต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคอย่างครบวงจร ทั้งการปฏิรูปคน ปฏิรูประบบ และปฏิรูปบริบทที่มีส่วนเกี่ยวข้องไปพร้อมๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านการเมือง ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านกฎหมาย ฯลฯ

การปฏิรูปทางการเมือง ต้องเป็นแกนนำในการแก้ไขวิกฤตการณ์อย่างยั่งยืน ผู้บริหารประเทศต้องแสดงท่าทีที่จริงจังในการผลักดัน

และสนับสนุนการปฏิรูปด้านต่างๆ อย่างครบถ้วน รวมทั้งปกครองประเทศโดยใช้หลักการธรรมาภิบาล (good governance) เพื่อลดปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง และเปิดช่องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารประเทศมากขึ้น

การปฏิรูประบบเศรษฐกิจ เป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่คนส่วนรวม โดยการกระจายรายได้ประชาชาติให้ทั่วถึง ไม่รวมศูนย์ความมั่งคั่งไว้กับคนส่วนน้อยแต่ต้องทำให้คนส่วนใหญ่พ้นขีดความยากจนและอยู่ได้อย่างมั่นคงเหมาะสมตามสถานภาพ และพัฒนาเศรษฐกิจทั้งระบบให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันให้กับประชาชน โดยการปรับโครงสร้างด้านการผลิต การสร้างความแข็งแกร่งให้กับสถาบันการเงิน การยกระดับฝีมือแรงงาน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนทุกระดับทั้งผู้ประกอบการ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มผู้ใช้แรงงาน ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ในโลกอนาคต

การปฏิรูปการศึกษา นับเป็นพื้นฐานของการแก้ไขวิกฤตการณ์ การศึกษาจำเป็นต้องขยายโอกาสออกไปให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาสูงขึ้น การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมและเป็นแกนนำในการจัดการศึกษามากขึ้นเพื่อให้ผลผลิตทางการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของธุรกิจมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงระบบการเรียนการสอนให้เด็กเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาความคิดมาก

กว่าการท่องจำ การปรับเกณฑ์การขึ้นเงินเดือนของครูโดยคำนึงถึงการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการด้วย และปรับบัญชีเงินเดือนของครูอาจารย์ให้สูงขึ้นเพื่อให้มีส่วนจูงใจให้มีการแข่งขันในการประกอบวิชาชีพครูเพิ่มขึ้นซึ่งผลทางอ้อมให้เกิดการคัดเลือกเพื่อให้ได้กลุ่มคนที่มีความสามารถระดับสูงมาเป็นครู นอกจากนี้การผลักดันสถาบันอุดมศึกษาออกนอกระบบราชการก็มีความจำเป็นเพื่อให้ในการบริหารสถาบันอุดมศึกษามีความคล่องตัว เป็นต้น

การปฏิรูปวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรัฐบาลควรใช้วิธีที่ขอเรียกว่า **“ยุทธศาสตร์กระโดดข้าม”** (Leap across Strategy) สำหรับการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการตั้งวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านใดด้านหนึ่งอย่างเฉพาะเจาะจง ซึ่งควรเป็นด้านที่ไทยมีศักยภาพที่จะพัฒนาสู่ระดับโลกได้ในอนาคต จากนั้นจึงให้ทุนกับบุคลากรกลุ่มหนึ่งที่มีสติปัญญาดีเพื่อไปศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านดังกล่าวจากผู้เชี่ยวชาญทั่วโลก แล้วสนับสนุนให้กลับมาทำงานวิจัยและพัฒนาในสาขาดังกล่าว รวมทั้งมีระบบจูงใจ (incentives) เพื่อสนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยี (technology transfer) การสนับสนุนแหล่งเงินทุนในการวิจัยและพัฒนา และการปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิต

การปฏิรูปกฎหมาย โดยการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อป้องกันการลอกเลียนแบบและจูงใจให้คนคิดค้นนวัตกรรมมากขึ้น

การปฏิรูปสังคม เพื่อสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีและเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ภาคต่างๆ ในสังคมต้องมีส่วนในการปฏิรูป โดยเฉพาะผู้นำประเทศ นักการเมือง ผู้นำชุมชน ครูบาอาจารย์ ศิลปิน สื่อมวลชนและผู้นำครอบครัว ต้องเป็นแบบอย่างและร่วมกันเผยแพร่และปลูกฝังค่านิยมที่ดี คนในสังคมและชุมชนร่วมสร้างวัฒนธรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ เช่น วัฒนธรรมการออม วัฒนธรรมการทำงานหนัก ขยันขันแข็ง วัฒนธรรมการแสวงหาความรู้ เป็นต้น

วิกฤตการณ์นับเป็นโอกาสที่ดีที่สุดสำหรับการเปลี่ยนแปลงประเทศไทย โดยการแก้ไขที่รากของปัญหาเพื่อเริ่มต้นศตวรรษใหม่ด้วยพื้นฐานของทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ ทั้งนี้ทั้งนั้นทุกฝ่ายในสังคมต้องตระหนักถึงความสำคัญและร่วมมือกันในการผลักดันเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสัมฤทธิ์ผล และเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้เกิดการเติบโตของเศรษฐกิจและสังคมไทยอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน ❖❖

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อความเป็นเลิศ. กรุงเทพฯ : คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2542.
- _____. “กระบวนการทัศน์วัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจถดถอย” บรรยายใน การสัมมนาการเสริมสร้างศักยภาพสภามหาวิทยาลัยวัฒนธรรมจังหวัด, โรงแรมเมอร์ลินพัทยา จังหวัดชลบุรี, 10 พฤศจิกายน 2540. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540.
- _____. กระบวนทัศน์วัฒนธรรมไทย : ต้นตอ เศรษฐกิจถดถอย. กรุงเทพฯ : ชัคเชสมีเดีย, 2542.
- _____. คิดค้นเพื่อชาติ : กรอบความคิดวาระการวิจัยแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : ชัคเชสมีเดีย, 2543.
- _____. “ไทยต้องใช้ยุทธศาสตร์ “ก้าวกระโดด” ส่งคนด้กดวงความรู้...กู้อนาคตชาติ.” สยามรัฐ. 15 กุมภาพันธ์ 2543, หน้า 4.
- _____. “นโยบายกระโดดข้าม...จีเอ็มโอ.” ฐานเศรษฐกิจ. 15 ธันวาคม 2542, หน้า 9.
- _____. ปฏิรูปครบวงจร : สู้ยุคเรืองรองของเมืองไทย. กรุงเทพฯ : ชัคเชสมีเดีย, 2540.
- _____. “ประเทศไทยกับปัญหาจีเอ็มโอ” ใน รายการวิทยุอินเวสเตอร์ไกด์ ทางสถานีวิทยุ FM. 97, 9 ธันวาคม 2542.
- _____. “มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ : ทางเลือกและการเตรียมการของสถาบันราชภัฏ” บรรยายใน การปฐมนิเทศอาจารย์ในการเปิดภาคการศึกษา, สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 26 ตุลาคม 2542.
- _____. พระนครศรีอยุธยา : สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2542.
- _____. “วิสัยทัศน์เพื่อความเป็นเลิศของครู” บรรยายใน การสัมมนาองค์กรสมาชิกศูนย์สมาคมวิชาชีพครู, โรงแรมดิเอ็มเมอรัล กรุงเทพฯ, 25 กรกฎาคม 2540. กรุงเทพฯ : ม.ป.ส., 2540.

..... คึกฉิดแห่งศตวรรษที่ 21 : แนวคิดปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ :
ซัคเซสมีเดีย, 2539.

นโยบายและแนวทางการวิจัยของชาติ ฉบับที่ห้า (พ.ศ.2540-2544). กรุงเทพฯ
: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ
สิ่งแวดล้อม, 2540.

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544). กรุงเทพฯ : สำนัก
งานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539.

Chalongphob Susangkarn. **Education, Labour Markets and Economic Development**
: **Policy Simulation Research Report no.1-2 TDRI Year-end Conference.**
Bangkok : Thailand Development Research Institute, 1991.

Middleton, John and Tzannatos, Zafiris. "Skill for Competitiveness." In
Conference on Thailand's Dynamic Recovery and Competitiveness, UNCC,
Bangkok, 20-21 May 1998. Bangkok : UNCC, 1998.